

یک دهه گسترش زبان و ادبیات فارسی در هند

(۱۹۹۸-۲۰۰۸م/۱۳۷۶-۱۳۸۶ش)

دکتر آریتا همدانی

ایالت‌های متحده آمریکا

چکیده:

پیوستگی‌های نژادی و زبانی ایرانیان و مردم شبه قاره از پنج هزار سال پیش تا کنون و تعاملات فرهنگی و سیاسی و اجتماعی آنان در دورانهای متفاوت تاریخ، اگرچه همواره بطور طبیعی و خود جوش بوده، اما در دهه های اخیر دولتهای این دو منطقه را بر آن داشته که به برقراری و تحکیم این پیوستگیها و ارتباطات بکوشند؛ هر چند این تلاشها گاهی با فراز و فرودهایی مواجه بوده است. روند این مناسبات از جانب دولت ایران در سالهای پس از انقلاب اسلامی با شتاب بیشتری همراه شده، اگرچه زمانی بیشتر و گاهی کمتر بازدهی داشته است. نگاهی گذرا به فعالیتهای دهه اخیر نهادهای فرهنگی ایران در این زمینه مدعای فوق را ثابت می کند. در این میان سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی به عنوان یکی از این نهادها بیشترین و مستمرترین فعالیت را داشته است که در این تحقیق سعی بر آن است منظری روشن از این فعالیتهای در فاصله سالهای ۱۳۷۶-۱۳۸۶ش بر اساس تجارب به دست آمده پیش روی خواننده قرار گیرد.

واژه های کلیدی: زبان و ادبیات فارسی، شبه قاره، توسعه و گسترش، دهه اخیر

درآمد:

اگرچه بیان تاریخچه و نفوذ زبان و ادبیات فارسی در شبه قاره و نیز نقش فرهنگ و تمدن ایران و اسلام در این منطقه برای ورود به مبحث اصلی این مقاله ضروری است؛ اما از آنجایی که سخن گفتن در این باره مثنوی هفتاد من کاغذ است و دیگران در طی سالیان و قرون، بسیار از آن گفته اند و اندکی از هزار و مثنی از خروار در این مقال بسنده می نماید، لذا به طور گذرا به دوره های تاریخی مهم در شبه قاره و مهاجرت ایرانیان از آغاز تاکنون و فهرست برخی از شاعران و نویسندگان معروف ایرانی در دربار سلاطین هندی و اوج و نزول زبان و ادبیات فارسی در دوران مختلف در این منطقه اشاره و پس از آن به وضعیت گسترش این مهمترین مؤلفه فرهنگی در سالهای اخیر در سرزمین پهناور شبه قاره و نقش سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و بخصوص مرکز گسترش زبان و ادبیات فارسی در این سازمان و فعالیتهای فرهنگی و ادبی آن در این زمینه پرداخته می شود. آنچه که در این مقاله می گنجد بیشتر حاصل ارتباط و همکاری تنگاتنگ و براساس اندک اطلاع نگارنده در طی دوازده سال فعالیت فرهنگی در مرکز گسترش زبان و ادبیات فارسی و سفر به کشورهای هند است که از نزدیک با وضعیت این نهاد دیرپای فرهنگی در برخی از مراکز این سامان اندک آشنایی پیدا کرده و اکنون برآن شدم که خوانندگان را در جریان وضعیت نشر و ترویج زبان و ادبیات فارسی در ده سال اخیر در این کشور قرار دهم. از آنجا که سرزمین هند یکی از سه منطقه بزرگ شبه قاره در کنار پاکستان و بنگلادش است، و بررسی این مقاله در هر کدام از این کشورها خود تحقیقی جداگانه خواهد بود، لذا به توضیحاتی در این زمینه، در این کشور اکتفا می شود، و امید می رود این اندک، روزنه ای باشد، بر توجه بیشتر متصدیان و دست اندرکاران فرهنگی داخل و خارج از ایران به وضعیت گسترش بهتر و بیشتر زبان و ادبیات فارسی در جهان و بخصوص شبه قاره.

تاریخچه و پیشینه:

همچو عزم سفر هند که در هر دل هست رقص سودای تو در هیچ سری نیست که نیست
تاریخچه پیوستگیهای فرهنگی مردمان ایران و شبه قاره به پنج هزار سال پیش برمی گردد، در آن

زمان بود که تمدن هند و اروپایی شکل گرفت، و از شاخه هند و اروپایی منشعب شده، از آن قوم هند و ایرانی پدید آمد که با مهاجرت به سرزمینهای جنوبی سبیری و دشتهای ماوراءالنهر و دره های سند دو تمدن بزرگ هند و ایران را به وجود آوردند. اشتراکات زبانی و نژادی و عقیدتی و فرهنگی برگستره این پیوستگیها افزود. پس از آن بود که جهانگشایی های کوروش کبیر و داریوش هخامنشی در قبال از اسلام و لشکرکشی های محمودغزنوی و اسلافش در پس از اسلام و نهایتاً حملات مغول و تصرفات تیموریان و حاکمیت شاهان صفوی در ایران و حمایتهای آل مملوک و سلاطین دهلی بر روند مهاجرتهای تاریخی ایرانیان به هند و به تبع آن نشر و گسترش زبان و ادبیات فارسی در شبه قاره افزود.

پارسیان اولین قوم ایرانی نژادی بودند که پس از ورود اسلام به ایران برای پاسداشت مسلک زرتشتی خود به دنبال پناهگاهی امن به سرزمین هند مهاجرت کرده و هنوز بازماندگان آنان در جنوب هند به این نام معروف اند. بیشترین این مهاجرتها در دوران مغولان و تیموریان اتفاق افتاد که اوج ورود شعرا و نویسندگان فارسی زبان و پدید آمدن آثار ادبی و رسمی شدن زبان فارسی در دربار شاهان و مجامع علمی در این دوره است. بدین ترتیب بود که زبان و ادبیات فارسی از مکران و ملتان به کشمیر و گجرات و دکن و بنگال نفوذ کرد. این نفوذ و گریز شعری ایرانی از دربار اصفهان به دربار سلاطین دهلی بحدی بود که تعصب شاه عباس صفوی را برانگیخت و زبان ترکی را در دربار خود رایج ساخت، و از آن طرف زبان فارسی در هند جایگاه والایی یافت، و در دربار سلاطین زبان رسمی گشت.

شعرا و نویسندگان معروفی چون عرفی شیرازی، نظیری نیشابوری، صائب تبریزی، کلیم کاشانی، قدسی مشهدی، طالب آملی، غزالی مشهدی، حزین لاهیجی، واله داغستانی، ظهوری ترشیزی، نوعی خبوشانی و محمد قاسم هندو شاه استرآبادی از جمله کسانی اند که در این دوره به هند مهاجرت کرده و با پدید آوردن سبک هندی مورد توجه سلاطین گورکانی هند قرار گرفتند، این درحالی است که پیش از آنان نیز بزرگانی در ترویج زبان و ادب فارسی و تصوف اسلامی به شبه قاره تأثیرگذار بودند، از جمله این افراد مسعود سعد سلمان، ابوالفرج رونی،

منه‌اج‌الدین جوزجانی، علی‌هجویری، معین‌الدین چشتی، شیخ‌عبدالقادر گیلانی و سید علی همدانی را می‌توان نام برد، و این بغیر از سخنورانی است که از بدو تولد در هند بودند و زیستند و به پارسی سرودند و نوشتند که از جمله این افراد می‌توان به امیر خسرو دهلوی، امیر حسن دهلوی، بیدل دهلوی و غنی کشمیری اشاره کرد. در این دوره توجه به زبان و ادب فارسی و شعرا و نویسندگان ایرانی در دربار هند بطور طبیعی بوده و به نظر می‌رسد که ایرانیان کمتر تلاشی در جهت نفوذ زبان و آثار خود در میان هندوان داشته‌اند. این توجه بحدی بوده است که غالب حاکمان و درباریان در مجالس خود از آثار ادبی ایران استفاده می‌کرده‌اند، به گونه‌ای که برخی سبکهای ادبی رایج شبه قاره از جمله ساقی نامه‌ها، معراج نامه‌ها و مثنویهای عاشقانه در این دوره تحت تأثیر ادبای ایران پدید آمد.

در دوره تسلط انگلیسیها از رونق زبان و ادب فارسی در هند اگر چه اندکی کاسته شد، اما به کنار نهاده نشد. استانداران ایالات که دارای حکومتهای مستقل و نیمه مستقلی بودند، از يك طرف با اشتیاق و انگلیسیان از طرف دیگر با کیاست از زبان و ادب فارسی حمایت کردند که از جمله دربارهای محلی حامیان ادبای ایرانی و زبان فارسی می‌توان به رامپور، اوده، حیدرآباد، ملتان، کشمیر، لاهور و عظیم‌آباد اشاره کرد، و از جمله اقدامات بیست و پنج ساله انگلیسیها در این زمینه می‌توان به یادگیری زبان فارسی جهت درك آثار ادبی فارسی و ترجمه این آثار به انگلیسی اشاره کرد که برای نیل به این هدف مدارس و مراکزی در شهرهای هند از جمله کلکته و آگره و بنارس تأسیس کردند، ولی پس از دستیابی به اهدافشان بنای مخالفت با این زبان گذاشتند، به گونه‌ای که دیگر نتوانست شکوه دیرینه و دیرپای خود را در شبه قاره باز یابد. پس از استقلال هند در ۱۹۴۷م توجه مسئولین مملکتی به زبان و ادب فارسی اگر چه به سالهای دوره سلاطین آل مملوک و گورکانی باز نگشت، اما همچنان و کمابیش به روند خود ادامه داد، و علیرغم مشکلات پیشرو، همواره جزو برنامه‌های فرهنگی مسئولان دو کشور قرار گرفت که از این جمله می‌توان به تأسیس خانه‌های فرهنگ در دهلی، بمبئی و حیدرآباد، تأسیس کرسیهای زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه دهلی، جامعه ملیه اسلامی و مدارس اشاره کرد. پس

از آن انجمن‌های فرهنگی نیز تأسیس شدند.

در دوره قبل و بعد از انقلاب ایران نیز بوسیله سفیران و نمایندگان فرهنگی ایران از جمله خدمات علی اصغر حکمت به این امر توجه شد و گزارش‌های مربوط به این سالها در مجموعه مقالات و کتب مندرج است و تطویل بحث نمی شود. طبق گزارشی که در سال ۱۹۷۷م ارائه شد، از مجموع ۹۶ دانشگاه رسمی و دولتی در هند، زبان و ادبیات فارسی در ۲۰ دانشگاه در مقطع کارشناسی، در ۳۶ دانشگاه در مقطع کارشناسی ارشد، و در ۱۰ دانشگاه در مقطع دکتری تدریس می شد، بنا بر این در ۶۶ دانشگاه کرسی زبان و ادبیات فارسی دایر بوده است؛ البته این آمار مدارس دینی، مراکز اسلام شناسی، دبیرستانها و دانشگاههایی که زبان فارسی در آنها بصورت اختیاری تدریس می شده، را شامل نمی شود. در برخی دانشگاههای هند زبان و ادبیات فارسی در سطوح عالی تدریس می شود که عبارت اند از: دهلی، جواهر لعل نهرو (دهلی)، جامعه ملیه اسلامی (دهلی)، علیگر، اله آباد، لکهنؤ، بنارس، پونا، کلکتہ، بهوپال، عثمانیه (حیدرآباد)، کشمیر (سرینگر)، بمبئی، گجرات (احمدآباد)، سورت، ناگپور، پنجاب (پاتیالا)، بهاگلپور (بهار)، گوہاتی، آسام، وشوابهارتیه (شانتی نکیتن)، و تاگور (بنگال). بر طبق آمار ۲۰ سال بعد در ۱۹۹۲ م در ۲۰ دانشگاه و دانشکده هند تا مقطع لیسانس عمومی و فقط در ۱۲ دانشگاه تا مقطع دکتری، زبان و ادبیات فارسی تدریس می شود و این حاکی از کاهش میزان ادامه تحصیل دانشجوی هندی در رشته زبان و ادبیات فارسی مقطع تحصیلات تکمیلی است. اما در طی این ۱۵ سال از ۱۹۹۲ م تا کنون چه اتفاقی افتاده است؟! در ادامه این گزارش ممکن است خواننده به پاسخ این سؤال برسد.

متولیان گسترش زبان و ادب فارسی در ایران:

نهادهای زیرمسئول گسترش زبان و ادبیات فارسی در خارج از ایران هستند:

- ۱- سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی
- ۲- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ۳- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
- ۴- وزارت آموزش و پرورش
- ۵- وزارت امور خارجه
- ۶- فرهنگستان زبان و ادب فارسی

۷- بنیاد ایران شناسی

۸- انجمن ترویج زبان و ادبیات فارسی

۹- انجمن استادان زبان و ادب فارسی ۱۰- جامعه المصطفی العالمیه

هر کدام از این نهادها زیرمجموعه هایی دارند که در این امر فعالیت می کنند، به عنوان مثال در سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی علاوه بر مرکز گسترش زبان و ادبیات فارسی که همین وظیفه را برعهده دارد، مرکز آموزش، مرکز مطالعات، ادارات منطقه ای و... فعالیت جداگانه و بعضاً یکسان دارند، این در حالی است که در دیگر نهادها نیز ممکن است با مشارکت مرکز گسترش زبان و ادبیات فارسی یا گاهی بدون مشارکت، فعالیتهایی هم عرض و همگون انجام شود. در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نهاد متولی شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی است که فعالیتهای آن در راستای مرکز گسترش زبان و ادبیات فارسی تعریف شده است، لذا دو نهاد در دو سازمان با دو عنوان تقریباً یکسان و در طی چند سال اخیر با مدیریتی واحد فعالیتهایی مکمل و گاهی مشابه دارند. در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری علاوه بر سازمان مرکزی وزارتخانه، برخی دانشگاه ها در شهر تهران و شهرستانها فعالیتهایی جداگانه دارند. چنان که مؤسسه دهخدا در دانشگاه تهران، مرکز تحقیقات زبان و ادبیات فارسی و انجمن استادان زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه تربیت مدرس، دانشگاههای مشهد، شیراز و اصفهان از این دست اند. در وزارت آموزش و پرورش، امور بین الملل مسئول اعزام معلم بخصوص دانش آموختگان زبان و ادبیات فارسی به کشورهای مختلف است، و در این راستا به تألیف و تدوین در سنامه های آموزشی برای گسترش این زبان می پردازد. بخشی از فعالیتهای وزارت امور خارجه نیز از این دست است. ما بقی مراکز نیز فعالیتهایی در زمینه های آموزشی، پژوهشی و برگزاری سمینارها و دعوت از استادان کشورهای مختلف و... انجام می دهند که به عنوان یکی از اهداف آنان تعریف شده است. معرفی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی تأسیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی به سال ۱۹۹۶م/۱۳۷۴ش بر می گردد، و این زمانی است که به عنوان يك نهاد مستقل از نهاد بین الملل وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی جدا شد. از آن پس مسئولیت مناسبات فرهنگی ایران با خارج از کشور را به عهده گرفت و با انتخاب و اعزام

افرادی به عنوان رایزن فرهنگی در کنار سفارتخانه های ایران در کشورهای مختلف به فعالیتهای فرهنگی پرداخت. چهار معاونت این سازمان که زیر نظر رئیس سازمان فعالیت دارند، عبارتند از: پژوهشی و آموزشی، امور بین الملل، فرهنگی، اداری و مالی. مرکز گسترش زبان و ادبیات فارسی، مرکز آموزش و مرکز مطالعات اسلامی از زیر مجموعه های معاونت آموزشی و پژوهشی هستند که هر کدام به طور مجزا و کنارهم در امر زبان و ادبیات فارسی مشارکت می کنند. معاونت بین الملل نیز ادارات منطقه ای را با توجه به تقسیم بندی قاره ای در برمی گیرد، و هر قاره به تعداد مناطق و کشورهای موجود در آن، معاون و کارشناس فرهنگی دارد، مثلاً اداره شبه قاره در بخش آسیا و اقیانوسیه قرارداد که به تعداد کشورهای موجود در این قاره کارشناس دارد. هر کدام از این بخشها، ادارات و کارشناسان، شاخه ها و فعالیتهای جداگانه ای در امور مختلف از جمله زبان و ادبیات فارسی دارند که امور مربوط به زبان و ادبیات فارسی به مرکز گسترش و دیگر بخشها منعکس می شود، اگرچه در این مورد گاهی اندک پراکنده کارهایی دیده می شود. مهمترین بخشهای معاونت فرهنگی نیز اداره انتشارات و تبلیغات، ایرانیان خارج از کشور و امور همکاریهای بین الملل است که اینان نیز در امر زبان و ادبیات فارسی کمابیش فعالیت دارند و در این مورد گاهی با مرکز گسترش همکاری می کنند. اداره انتشارات بخشی برای تألیف، ترجمه و نشر کتاب دارد که انتخاب کتب ادبیات فارسی نیز از این امر مستثنی نیست، اما مهمترین بخش این سازمان بخش رایزنی فرهنگی در کشورهای مختلف است که بطور مستقیم فعالیتهای زبان و ادبیات فارسی و البته دیگر مسایل فرهنگی را در بیش از ۶۰ کشور جهان برعهده دارد. تا قبل از انقلاب اسلامی ایران و تأسیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی برخی کشورها از جمله هند و پاکستان و ترکیه تحت نظارت سفارتخانه های ایران در آن کشورها دارای رایزنی فرهنگی بوده، و مستقیماً فعالیتهای زبان و ادبیات فارسی را هدایت می کرده اند که نشان از حساسیت این امر در این کشورها داشته و مسئولیت آن نیز به استادان ایرانی خبره در زبان و ادبیات فارسی واگذار می شده است. در حال حاضر روال گزینش رایزن فرهنگی و سایر مامورین و اساتید اعزامی به کشورهای مختلف بخصوص شبه قاره با گذشته متفاوت

است، و البته در این مورد باید منتظر کسب تجربه های بیشتر بود. به هر جهت رایزنان فرهنگی مهمترین و سنگین ترین وظایف را در این باره بخصوص در شبه قاره برعهده دارند.

معرفی مرکز گسترش زبان و ادبیات فارسی:

چنانکه گفته شد این مرکز یکی از بخشهای سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و در مجموعه معاونت آموزشی و پژوهشی است که از بخشهای تألیف و تدوین، دوره های آموزشی، همکاریهای بین المللی، اعزام استاد، سمینارها و مجله تشکیل شده است. در بخش تألیف و تدوین با همکاری استادان زبان و ادبیات فارسی، زبانشناسی و زبانهای خارجی کتبی به عنوان آموزشی یا گزیده های ادبی تألیف و به زبان کشور مقصد ترجمه می شود. این روند هنوز سیر صعودی خود را طی می کند و یکی از اهداف و وظایف مهم و ضروری این مرکز محسوب می شود.

دوره های آموزشی بخش دیگر این مرکز است که از سال ۱۹۹۶م/۱۳۷۴ش تاکنون، بطور مرتب در سال چهار یا پنج بار از استادان و دانشجویان و محققان زبان و ادبیات فارسی در سراسر دنیا دعوت به عمل می آورد که به منظور شرکت در دوره های دانش افزایی و مطالعاتی و دسترسی به کتب به ایران بیایند.

بخش همکاریهای بین المللی مسئولیت نیازسنجی و تجهیز و تقویت کرسیها و مراکز زبان و ادبیات فارسی در کشورهای مختلف را برعهده دارد، و سالیانه هزاران جلد کتاب و لوحهای فشرده آموزشی به این مراکز ارسال این بخش نیز یکی از وظایف مهم را در این زمینه برعهده دارد.

بخش اعزام استاد با توجه به نیاز کرسیها و اعلام رایزن فرهنگی در کشور متبوع، سالیانه اساتید زبان و ادبیات فارسی را از دانشگاه های ایران انتخاب و به منظور تدریس کوتاه و بلند مدت به دانشگاه ها و مراکز آموزشی کشورهای مختلف اعزام می دارد. استادان و محققان و فارسی آموزان سراسر جهان در طول سال در سمینارها و بزرگداشت هایی که این مرکز برگزار می کند، شرکت می کنند. همچنین این مرکز مجله ای ادبی با عنوان "سخن عشق" منتشر می کرد که تنها منبع مکتوب در زمینه فعالیت های مختلف زبان و ادبیات فارسی در کشورهای مختلف

بود و در طول ۱۰ سال ۳۰ شماره به صورت فصلنامه در شمارگان ۱۰۰۰ نسخه چاپ و به ۶۰ راینی فرهنگی، ۱۷۰ دانشگاه و کتابخانه و مرکز علمی و آموزشی در ۶۰ کشور و به بیش از ۵۳۰ استاد و محقق زبان و ادبیات فارسی در سراسر جهان بطور رایگان ارسال می شد. انتشار این مجله در حال حاضر متوقف و منحصر به چاپ "خبرهای زبان و ادبیات فارسی در جهان"، جمع شده در ماهنامه ای به نام "پژواک" شده است. نیاز به راه اندازی مجدد این مجله را تعداد ارجاعات به آن در این مقاله و تقاضاهای دریافت کنندگانش تأیید می کند. دسترسی به فصلنامه سخن عشق و ماهنامه پژواک از طریق منزلگاه الکترونیکی به نشانی: www.icro.ir, www.magiran.com امکان پذیر است.

جمع بندی:

مسئله زبان و ادبیات فارسی در هند و بطور کلی شبه قاره باید نصب العین همه مسئولان فرهنگی و استادان و محققان زبان و ادبیات فارسی در سراسر کشور قرار گیرد، و به زمان و شخص و پست و... منوط نباشد. مهمترین و ابتدایی ترین اقدام در این مورد، توجه به سه نکته است:

۱- بهبود تکلم و تعلم مدرسان دانشگاه های هند

۲- برطرف کردن مشکل کمبود کتاب و مجله در کرسیها و مراکز

۳- سفر استادان و محققان هندی به ایران و قرار گرفتن در محیط های علمی و فرهنگی انتخاب سفیران و راینان و کارشناسان آگاه و علاقه مند و دلسوز یکی از سریعترین و مطمئن ترین راهها برای نیل به این اهداف است که اگرچه قضاوت در جهت کاربرد تلاشهای دست اندرکاران در حال حاضر مشکل است. می توان با افزایش بودجه سالیانه به دیگر اهداف از جمله تأسیس انجمنها، تجهیز آزمایشگاهها و الکترونیکی کرسیها، چاپ کتابها و نشریه ها، برگزاری سمینارها و بزرگداشتها دست یافت.

فعالیت های گسترش زبان و ادبیات فارسی در هند:

این فعالیتها تحت چند عنوان زیر به ترتیب زمانی بررسی می شوند:

تألیف و نشر کتاب و مجله و مقاله؛ برگزاری دوره های دانش افزایی و مطالعاتی؛ برگزاری

سمینارها؛ تجهیز و تقویت کرسیها؛ اعزام استاد؛ چاپ مقالات استادان ایرانی؛ چاپ مقالات استادان هندی

فعالیت و مشارکت رایزنی فرهنگی ایران و مرکز تحقیقات زبان فارسی در هند:

خوب است ذکر شود که دوره های بازآموزی زبان فارسی برای همه استادان دانشگاههای سراسر هند در هر سال از سوی کمیسیون اعطای بودجه به دانشگاههای هند (U.G.C) و به همت رایزنی فرهنگی به مدت ۲۱ روز برگزار می گردد و شرکت در آن برای آن دسته از استادان که به مقام استادیاری، دانشیاری و استادی نایل می آیند، اجباری است. دانشجویان و استادان زبان فارسی سالی چهار نوبت و هر بار سه هفته به بازآموزی زبان فارسی توسط اساتید ایرانی مشغول می شوند، و کتابهای ادبیات معاصر فارسی از این طریق به مجامع علمی هند وارد شده است. همچنین رایزنی فرهنگی علاوه بر برپایی دوره های بازآموزی زبان فارسی تلاش دارد در تهیه مواد درسی برای دانشگاهها، توزیع کتب، نوار و لوحهای فشرده مورد نیاز آنها، اعزام استادان فارسی به ایران، برپایی جلسات ماهیانه مثنوی خوانی، حمایت از تألیفات استادان و محققان و برپایی کلاسهای آموزشی در محل خانه فرهنگ، برپایی گردهمایی های متعدد و... نقش بزرگی در پاسداری از زبان و ادبیات فارسی ایفا می کنند. مرکز تحقیقات زبان فارسی در هند، قدیمی ترین مرکز رایزنی فرهنگی ایران است که بیشتر به فهرست برداری، تصحیح و مرمت نسخ خطی فارسی می پردازد. اخیراً آموزش هایی در نسخه شناسی و مرمت متون فارسی برگزار شده است. این مرکز دو نشریه به نام "راه اسلام" و "فند پارسی" به زبان فارسی منتشر می کند.

تالیف و نشر کتاب و مجله و مقاله و رساله:

۱۳۷۶ش / ۱۹۹۸م؛ ۱۳۷۷ش / ۱۹۹۹م؛ ۱۳۷۸ش / ۲۰۰۰م:

چاپ شماره ۱ از ماهنامه "پیوند" در دیماه و شماره ۲ در بهمن ماه شامل: معرفی کتاب "غزلیات ناشناخته جلال الدین اسیر اصفهانی به تصحیح وجیه الدین" (سخن عشق زمستان ۱۳۷۸ش) و شماره ۳ در اسفندماه (سخن عشق، بهار ۱۳۷۹ش، از این پس نام این مجله به صورت "س.ع" می آید)، معرفی ترجمه رباعیات خیام به زبان مالی با عنوان "جشن زندگی در

نهایت شادمانی“ در کرالا، در ۱۹۹۲ م، و چاپ ششم آن در ۲۰۰۰ م (س.ع، بهار ۱۳۷۸ ش)
۱۳۷۹ ش/۲۰۰۱ م:

چاپ گزیده شعر فارسی میرعثمان علی خان آصف جاه هفتم (شاعر ق ۱۴) با مقدمه
علی محمد مؤذنی، حیدرآباد، هند، چ اول (س.ع ۹)، چاپ شماره ۴ از ماهنامه پیوند در مهرماه
(درج گفتگو با نرگس جهان، س.ع ۹) و شماره ۵ در آبانماه و شماره ۶ در آذرماه، ویژه
شانزدهمین دوره بازآموزی با شرکت آقایان مالیر، حسن لی و فقیهی (س.ع ۱۱) و شماره
۷ و ۸ و ۹ در زمستان (س.ع ۱۵)، معرفی رساله دکتری محمد کمال الدین مضطر با عنوان “حیات
و خدمات میرزا ارادت خان واضح“، قندپارسی، ش ۱۴، زمستان ۱۳۷۹ (س.ع ۱۵)، چاپ
دو جلدی فرهنگ فارسی-هندی، تهیه شده به همت رایزنی و استادان دهلی از جمله چندر
شیکهر. لازم به یادآوری است که در سال ۱۳۷۰ ش دکتر مصطفوی سبزواری در طی ماموریت
علمی اش به هند با تلاشی سه ساله بنیان تدوین این فرهنگ را گذاشت و تا حرف ب پیش رفت،
و پس از اتمام ماموریت ایشان استادان مذکور دو جلد از این فرهنگ را به چاپ رساندند که
اگرچه ناقص است، اما بی شک همین اندک در مراجعات محققان سودمند خواهد بود. (اسناد
مرکز گسترش زبان و ادبیات فارسی که از این پس به صورت “م-می آید).

۱۳۸۰ ش/۲۰۰۲ م:

چاپ کتاب حکمت سعدی، گزیده و ترجمه به انگلیسی از محمد کاظم کامران، چاپ
الهدی، به همت خانه فرهنگ دهلی (س.ع ۲۴)، انتشار گلچین اشعار گلستان و بوستان سعدی از
محمد کاظم کامران به همت خانه فرهنگ بمبئی (م.ا)، تهیه فهرستواره از کتابشناسی ۱۴۳ عنوان
کتاب ترجمه شده به زبان اردو (م.ا)، ترجمه فرهنگ فارسی به انگلیسی، و از فارسی به
گجراتی (م.ا)، فهرست نویسی بیش از ۷۰۰ نسخه خطی فارسی از کتابخانه ها و مراکز آموزشی
تحقیقاتی بمبئی (م.ا)

۱۳۸۱ ش/۲۰۰۳ م:

چاپ کتاب فهرست کتابهای خطی و چاپی شاهنامه در هند در مهرماه (م.ا)، چاپ

۱۶۲ آرینا همدانی / يك دهه گسترش زبان و ادبیات فارسی در هند

کتاب فهرستواره نسخ خطی کتابخانه بمبئی (م.ا)، چاپ کتاب تاریخ ادبیات فارسی در هند
تألیف نبی هادی به زبان انگلیسی در بهمن ماه (م.ا)
۱۳۸۲ش/م۲۰۰۴؛ ۱۳۸۳ش/م۲۰۰۵:

چاپ کتاب داستان نویسی معاصر هند، مریم خلیلی جهان تیغ و راجندر کمار،
دانشگاه دهلی، ۲۰۰۵ (س ع ۲۴)، شناسایی نسخ خطی فارسی در هند (م.ا)
۱۳۸۴ش/م۲۰۰۶:

رونمایی از کتاب انقلاب و خلاقیت، يك بررسی اجمالی از ادبیات فیلم و هنر در ایران بعد
از انقلاب از آذر میدخت صفوی و اظهر دهلوی به همت رایزنی فرهنگی و دانشگاه علیگر (س.ع
۲۹)، انتشار شماره ۳۲ قند پارسی در زمستان با ۲۱ مقاله از استادان و محققان زبان فارسی (م.ا)
۱۳۸۵ش/م۲۰۰۷:

چاپ کتاب ادبیات فارسی کهن (نظم و نثر) برای مقطع کارشناسی ارشد، کتابهای
درسی برای دانشگاه های سراسر هند، ج ۱، به همت رایزنی فرهنگی و تألیف استادان هندی با
مقدمه رضازاده (س ع ۲۹)، چاپ کتاب ادبیات فارسی کهن (نظم)، برای مقطع کارشناسی
ارشد، کتابهای درسی برای دانشگاه های سراسر هند، ج ۲، به همت رایزنی فرهنگی و تألیف
استادان هندی با مقدمه رضازاده (س ع ۲۹)، چاپ کتاب ادبیات فارسی معاصر (نظم)، برای
مقطع کارشناسی ارشد، کتابهای درسی برای دانشگاه های سراسر هند، ج ۳، به همت رایزنی
فرهنگی و تألیف استادان هندی با مقدمه رضازاده (س ع ۲۹)، چاپ کتاب ادبیات عرفانی
فارسی (نظم و نثر)، برای مقطع کارشناسی ارشد، کتابهای درسی برای دانشگاه های سراسر
هند، به همت رایزنی فرهنگی و تألیف استادان هندی (س ع ۲۹)، چاپ منتخبی از اشعار ولی
الحق انصاری به همت رایزنی فرهنگی (س ع ۲۹)، چاپ دیوان امیر حسین سجزی، تصحیح
زرگس جهان، با مقدمه سید امیر حسن دهلوی و مریم خلیلی جهان تیغ در دهلی، ۲۰۰۳ م (س.ع
۳۰)، چاپ مجموعه یادبود همایش بین المللی امیر خسرو دهلوی در فروردین ماه با مشارکت
رایزنی و دانشگاه ملیه اسلامیه (س.ع ۳۰)، انتشار شماره ۳۳ قند پارسی، بهار-تابستان با ۱۸

سپینه، شماره ۱۲، ۲۰۱۴ میلادی ۱۶۳

مقاله از استادان و محققان زبان فارسی (م.ا)، انتشار شماره ۳۴ و ۳۵ قند پارسی، زمستان با ۲۱
مقاله از استادان و محققان زبان فارسی. (م.ا)

۱۳۸۶ش/۲۰۰۸م:

انتشار شماره ۳۶ قند پارسی، بهار-تابستان با ۱۸ مقاله از استادان و محققان زبان فارسی
(م.ا)، انتشار شماره ۳۸ قند پارسی در پائیز ویژه بزرگداشت مولوی با حدود سی مقاله از استادان
و محققان زبان فارسی در جهان (م.ا)، چاپ کتاب ضرب المثلهای فارسی تألیف نیتا رامایا به
زبان گجراتی به همت خانه فرهنگ بمبئی. (پژواک ۵)

برگزاری دوره های بازآموزی و مطالعاتی:

۱۳۷۶ش/۱۹۹۸م:

برگزاری دوره بازآموزی استادان سراسر هند در دهلی، در خرداد ماه، با حضور استادان
ایرانی شمیسا، بصیری، فاطمی و کاکایی به مدت ۲ هفته (م.ا)، برگزاری کلاسهای فارسی برای
مقاطع ۶ تا ۱۰ دبیرستان دخترانه انگلو اردو (م.ا)، اعطای بورس و کمک هزینه تحصیلی به ۱۱ تن از
دانشجویان کالج مهاراشترا و اسماعیل یوسف (م.ا)، برگزاری کلاس آموزش شیوه فهرست
نگاری دانشجویان دکتری دانشگاه های دهلی در خانه فرهنگ (م.ا)

۱۳۷۷ش/۱۹۹۹م؛ ۱۳۷۸ش/۲۰۰۰م:

برگزاری پانزدهمین دوره بازآموزی استادان سراسر هند در خانه فرهنگ در خرداد و
تیرماه با اعزام دانشگر و ذوالفقاری (م.ا)

۱۳۷۹ش/۲۰۰۱م:

برگزاری شانزدهمین دوره بازآموزی استادان سراسر هند در دهلی، یادواره محمد اسلم
خان در مهر و آبان ماه با اعزام استادان ایرانی (م.ا)، برگزاری دوره بازآموزی با شرکت ۹ نفر در
دانشگاه دهلی (م.ا)، برگزاری کلاس آموزشی در موسسه کاما وابسته به پارسیان هند (م.ا)

۱۳۸۰ش/۲۰۰۲م:

نخستین دوره تخصصی زبان فارسی دانشگاه های هند، فروردین ماه در خانه فرهنگ

دهلی با حضور ناظرزاده کرمانی (س ع ۱۳)، دوره آموزشی آزا در خرداد ماه در خانه فرهنگ دهلی (م.ا)، کارگاه خوشنویسی در خرداد ماه در خانه فرهنگ دهلی (م.ا)، کلاسهای آموزش زبان فارسی در خانه فرهنگ دهلی در شهریورماه به مدت سه ماه (س ع ۱۴)، هفدهمین دوره بازآموزی استادان سراسر هند در خانه فرهنگ در مهرماه با حضور استادان اعزامی خلیلی، بارانی و طالبیان (س ع ۱۴)، چهارمین دوره بازآموزی استادان دانشگاه های هند در دانشگاه جامعه ملیه اسلامیه با حضور طالبیان در مهرماه (س ع ۱۵)، دوره مکالمه عمومی در خردادماه در خانه فرهنگ دهلی (م.ا)، برگزاری جلسات ماهانه مثنوی خوانی در ریزنی فرهنگی (م.ا)، برگزاری کلاسهای فارسی آموزشی در پونا برای فرزندان ایرانیان مقیم (م.ا)، برگزاری دوره در مرداد ماه بوسیله خانه فرهنگ بمبئی (م.ا)، برگزاری دوره بازآموزی در بهمن ۸۰ تا اردیبهشت ۸۱ در بمبئی (م.ا)، اعطای کمک هزینه تحصیلی به ۳۵ دانشجو در بمبئی (م.ا)، اهدای ۱۵۰ عنوان کتاب به بخش فارسی دانشگاه بمبئی و موسسه تحقیقاتی دکن در پونا. (م.ا)

۱۳۸۱ ش/۲۰۰۳ م:

برگزاری دوره بازآموزی در اردیبهشت ماه در دانشگاه عثمانیه حیدرآباد (م.ا)، برگزاری دوره بازآموزی در آبان ماه در دانشگاه ملیه اسلامیه (م.ا)، هجدهمین دوره بازآموزی استادان سراسر هند، یادواره دکتر ضیاء الدین دیسای با معرفی آثار ایشان، در آذرماه، در خانه فرهنگ دهلی، با حضور استادان ایرانی میرهاشمی و خاتمی (س ع ۱۸)، برگزاری دوره های ابتدایی تا پیشرفته در بهمن ماه در خانه فرهنگ (م.ا) اهداء ۱۸۰ جلد کتاب به دانشگاه ملیه اسلامیه (م.ا)

۱۳۸۲ ش/۲۰۰۴ م:

برگزاری دوره بازآموزی استادان در شهریورماه به همت ریزنی فرهنگی (س ع ۱۹)، کلاس آموزش قصه خوانی بر مبنای قصه های پس از انقلاب اسلامی در شهریورماه به همت ریزنی فرهنگی (س ع ۱۹)، کلاس کمک آموزشی نثر فارسی کلاسیک و معاصر، ویژه دانشجویان دکتری در شهریورماه به همت ریزنی فرهنگی (س ع ۱۹)، کلاس شعرخوانی معاصر، ویژه دانشجویان دکتری در شهریورماه به همت ریزنی (س ع ۱۹)، کلاس مثنوی

سفینه، شماره ۱۲، ۲۰۱۴ میلادی ۱۶۵

و شعرخوانی معاصر، ویژه دانشجویان دکتری در آذرماه به همت رایزنی (س ع ۲۰)، کلاسهای آموزش زبان فارسی در خانه فرهنگ دهلی، در دی ماه، به مدت سه ماه (س ع ۲۰)، کلاس قصه خوانی در دی و بهمن ماه، در خانه فرهنگ دهلی (ا.م)، کلاس مثنوی خوانی در بهمن و اسفندماه در خانه فرهنگ دهلی (ا.م)

۱۳۸۳ ش/۲۰۰۵ م:

اولین دوره منطقه ای زبان فارسی، ویژه آسام به همت خانه فرهنگ دهلی، در مهرماه، به

مدت ۱۲ روز (س ع ۲۴)

۱۳۸۴ ش/۲۰۰۶ م:

برگزاری دومین کلاسهای آموزشی با تدریس استادان داخلی، در مرداد ماه، به مدت چهار ماه، در خانه فرهنگ دهلی (س ع ۲۵)، برگزاری سومین کلاسهای آموزشی با تدریس استادان داخلی در آذرماه در خانه فرهنگ دهلی (س ع ۲۷ و ۲۸)، برگزاری دوره بازآموزی در دانشگاه عثمانیه حیدرآباد، با اعزام محمدجعفر یاحقی از مشهد در شهریور ۸۴ (س ع ۲۷ و ۲۸)، برگزاری دوره بازآموزی در دانشگاه کشمیر با اعزام تقی وحیدیان و محمدتقوی از مشهد، در شهریور ۸۴ (س ع ۲۷ و ۲۸)، برگزاری دوره بازآموزی در دانشگاه علیگر، با اعزام مهدخت پورخالقی و عابدیان از مشهد، در شهریور ۸۴ (س ع ۲۷ و ۲۸)، برگزاری کارگاه آموزشی نسخه شناسی متون فارسی، در دهلی به همت میراث مکتوب و رایزنی در دی ماه، به مدت یک هفته (س ع ۲۹)، برگزاری دوره بازآموزی زبان فارسی در دانشگاه پتنا، در اسفندماه به مدت دو هفته (س ع ۲۹)

۱۳۸۵ ش/۲۰۰۷ م:

ایجاد رشته ایران شناسی در مقطع کاردانی در دانشگاه جامعه ملیه اسلامی (س ع ۲۰)، ششمین دوره بازآموزی زبان فارسی در دانشگاه لکنهو در اردیبهشت ماه با اعزام ناصرقلی سارلی به مدت دو هفته (س ع ۲۹)، برگزاری کلاس آموزشی با تدریس استادان داخلی در خانه فرهنگ دهلی (س ع ۳۰)، برگزاری دوره بازآموزی زبان فارسی در دانشگاه جامعه ملیه اسلامی در اردیبهشت ماه به مدت سه هفته (پژواک ۱)، برگزاری کلاسهای آموزشی دانشجویان دکتری

با تدریس استادان داخلی در مردادماه در خانه فرهنگ دهلی (پژواك ۱)، برگزاری دوره آموزش مقاله نویسی و روش تحقیق زبان فارسی در شهریورماه در خانه فرهنگ دهلی (پژواك ۱)، برگزاری شب شعر ایرانیان مقیم در دانشگاه میسور در دی ماه (پژواك ۱)، برگزاری دوره بازآموزی زبان فارسی در دانشگاه ناگپور در اسفند ماه به همت خانه فرهنگ دهلی به مدت دو هفته (پژواك ۱)، برگزاری آزمون کلاسهای آموزشی در اسفند ماه در خانه فرهنگ دهلی (پژواك ۲)

۱۳۸۶ش/۲۰۰۸م:

برگزاری دوره بازآموزی زبان فارسی در دانشگاه لکنهو در فروردین ماه با اعزام سعید دامنی از ایران به مدت ده روز (پژواك ۲)، برگزاری دوره آموزش زبان فارسی در خانه فرهنگ دهلی در فروردین ماه (پژواك ۳)، برگزاری دوره بازآموزی منطقه ای زبان فارسی در دانشگاه کشمیر در اردیبهشت ماه (پژواك ۳)، برگزاری آزمون پایان ترم دوره بهار به همت خانه فرهنگ دهلی (پژواك ۴)، برگزاری دوره بازآموزی زبان فارسی در دانشگاه جواهرلعل نهرو و برگزاری مراسم جشن نشاط در این دوره با سخنرانی استادان زبان فارسی دانشگاه دهلی در آبان ماه (پژواك ۴)، برگزاری دوره آموزش زبان فارسی در خانه فرهنگ دهلی در شهریورماه با اعزام میرهاشمی و باقری به مدت سه ماه (پژواك ۵)، برگزاری اولین دوره بازآموزی ویژه طلاب علوم دینی در بهمن ماه در لکنهو (پژواك ۶)

برگزاری سمینارها و نشستها:

۱۳۷۶ش/۱۹۹۸م؛ ۱۳۷۷ش/۱۹۹۹م:

سخنرانی آدم شیخ و شاکر در خصوص شعراقبال به دعوت خانه فرهنگ بمبئی در اسفند

ماه (س ع بهار ۷۸)

۱۳۷۸ش/۲۰۰۰م:

نشست مقدماتی تهیه متون فارسی برای مقطع کارشناسی ارشد، آذرماه در خانه فرهنگ

دهلی با حضور استادان هندی (س ع بهار ۷۹)

۱۳۷۹ش/۲۰۰۱م:

سمینار بین‌المللی تاریخ نگاری فارسی از نیمه دوم قرن ۱۷ تا نیمه اول قرن ۱۸، مهرماه در جامعه ملیه اسلامی (س ۱۱)، بیست و دومین کنفرانس استادان زبان فارسی هند، مهرماه، با همکاری خانه فرهنگ دهلی در دانشگاه پنجابی در پتیاالا (س ع ۱۱)، سمینار یک روزه بزرگداشت گلوآنت سینگ، اسفندماه به همت انجمن استادان زبان فارسی هند، موسسه فرهنگی و ادبی گلوآنت سینگ، خانه فرهنگ ایران در دهلی نو (س ع ۱۲، بهار ۱۳۸۰)، مراسم تجلیل از خدمات شریف حسین قاسمی و احترام مهدی در رایزنی فرهنگی (م.ا)، نشست دانشجویان دکتری به همت رایزنی فرهنگی در اسفندماه (س ع ۱۴)

۱۳۸۰ ش/۲۰۰۲ م:

بزرگداشت مرحوم رضیه اکبر حسن استاد فارسی دانشگاه عثمانیه، اردیبهشت ماه به همت رایزنی فرهنگی در دهلی (س ع ۱۳)، سمینار تجلیل از خدمات نذیر احمد در اردیبهشت ماه در دانشگاه علیگر (م.ا)، نشست تدوین متون درسی زبان و ادبیات فارسی دانشگاه های هند در خانه فرهنگ دهلی در مهرماه با حضور خلیلی و بارانی (س ع ۱۴)، نشست مثنوی خوانی در مهرماه با حضور استادان اعزامی: بارانی، خلیلی، طالبیان (س ع ۱۵)، سمینار فعالیتهای فرهنگی و علمی در دوران قرون وسطی در گجرات به مدت سه روز در مهرماه (س ع ۱۵)، گردهمایی استادان و دانشجویان زبان فارسی در دانشکده ذاکر حسین در آبان ماه (س ع ۱۵)، گردهمایی استادان دانشگاه های هند در آبان ماه در خانه فرهنگ دهلی (س ع ۱۵)، همایش فردوسی و شاهنامه در آبان ماه در خانه فرهنگ بمبئی (م.ا)، همایش حافظ در مهرماه در رایزنی فرهنگی (م.ا)، سمینار تصوف و عرفان در دی ماه توسط رایزنی و مرکز اندراگانندی (م.ا)، نشست مثنوی خوانی در اسفندماه در خانه فرهنگ دهلی (م.ا)

۱۳۸۱ ش/۳۰۰۳ م:

تاسیس انجمن پژوهشگران فارسی در دهلی نو در تیرماه (س ع ۱۷)، اهدای جوایز به دانشجویان برتر در شهریورماه در خانه فرهنگ بمبئی (م.ا)، گردهمایی یک روزه استادان زبان فارسی و اردو در خصوص راهکارهای آموزش زبان فارسی و اردو در مهرماه در خانه فرهنگ

دهلی (م.ا)، سلسله جلسات مثنوی خوانی در خانه فرهنگ دهلی در آبان و بهمن ماه (س ع ۱۷)، همایش سه روزه تأثیر متقابل فارسی و اردو و سایر زبانهای هند به همت خانه فرهنگ بمبئی و موسسه آموزشی مسلمانان دکن در پونا در آذرماه (س ع ۱۷)، همایش نیما، دهخدا و معین در آذرماه در خانه فرهنگ دهلی (س ع ۱۸)، سمینار غالب دهلوی در آذرماه در خانه فرهنگ دهلی (س ع ۱۸)، همایش خیام در دی ماه به همت دانشگاه و خانه فرهنگ دهلی به مدت سه روز در ممبئی (س ع ۱۷)، همایش صدمین سال تاسیس انجمن ترقی اردو در اسفندماه با عنوان موقعیت زبان و ادبیات اردو در دیگر کشورها (س ع ۱۸)

۱۳۸۲ ش/۲۰۰۴ م:

تجلیل از نذیر احمد در اردیبهشت ماه (س ع ۱۸)، مراسم رونمایی از سی دی های شاهنامه شناسی تولید شرکت آتش در بمبئی با همکاری خانه فرهنگ در اردیبهشت ماه (س ع ۱۸)، سمینار فردوسی در اردیبهشت ماه در خانه فرهنگ دهلی (س ع ۱۸)، بیست و چهارمین گردهمایی استادان زبان فارسی در خرداد ماه به مدت سه روز با همکاری موسسه تحقیقاتی و آموزشی مسلمانان دکن پونا و بنیاد حاج غلام محمد اعظم (س ع ۱۸)، میزگرد مولوی شناسی در منزل خانم امیت کورکنت در مهرماه (س ع ۱۹)، سومین نشست استادان زبان فارسی در آبان ماه در خانه فرهنگ دهلی با حضور استادان اعزامی خلیلی و بارانی (س ع ۲۰)، سمینار دو روزه امیر خسرو دهلوی و سعدی شیرازی در بمبئی به همت خانه فرهنگ بمبئی و انجمن اسلامی این شهر در دی ماه (س ع ۲۰)، سمینار آثار فرهنگی گجرات و بزرگداشت دیسای در احمد آباد به همت رایزنی (س ع ۲۰)، سمینار بیدل در دانشگاه جامعه ملیه اسلامی به همت انجمن پژوهشگران زبان فارسی به مدت سه روز (س ع ۲۱ و ۲۲)

۱۳۸۳ ش/۲۰۰۵ م:

هفتمین نشست استادان زبان فارسی درباره عطار و ادبیات معاصر در فروردین ماه در خانه فرهنگ دهلی (س ع ۲۱ و ۲۲)، نشستهای مثنوی و غزلخوانی با عنوان دمی باحافظ در اردیبهشت ماه در خانه فرهنگ (س ع ۲۱ و ۲۲)، اولین کنگره انجمن پژوهشگران زبان فارسی با

شرکت ۲۰۰ استاد به مدت سه روز (س ع ۲۱ و ۲۲)، تجلیل از خدمات استادان زبان فارسی در بمبئی در خرداد ماه به همت خانه فرهنگ بمبئی (س ع ۲۳)، نشست معرفی ادبیات عرفانی ایران در خرداد ماه به همت خانه فرهنگ بمبئی (س ع ۲۴)، میزگرد دمی با حافظ در مرداد ماه در خانه فرهنگ دهلی (س ع ۲۳)، سمینار سه روزه ورود اسلام و زبان فارسی و تاثیر آن در دانشگاه کشمیر در مهر ماه با همکاری انجمن پژوهشگران فارسی و خانه فرهنگ دهلی (س ع ۲۳)

۱۳۸۴ ش/۲۰۰۶ م:

نمایشگاه شاهنامه فردوسی میراث جاویدان در تیر ماه به همت رایزنی و همکاری بخش فارسی دانشگاه پنجاب در شهر چندیگر به مدت شش روز (س ع ۲۵ و ۲۶)، نشستهای ادبی طنز و شعر معاصر ایران در دانشگاه های دهلی، جواهر لعل نهرو و ملیه اسلامیه در شهریور ماه با اعزام رویاصدر و آریتهامدانی از ایران به مدت سه روز (س ع ۲۷ و ۲۸)، همایش دانشجویان دکتری زبان فارسی دانشگاه های دهلی در آذر ماه به همت خانه فرهنگ دهلی (س ع ۲۷ و ۲۸)، تجلیل از استادان زبان فارسی در بمبئی در آذر ماه به همت خانه فرهنگ بمبئی (س ع ۲۷ و ۲۸)، همایش طنز در ادبیات فارسی در بهمن ماه در دانشگاه دهلی (س ع ۲۹)

۱۳۸۵ ش/۲۰۰۷ م:

سمینار امیر خسرو دهلوی با همکاری سازمان میراث فرهنگی در دانشگاه ملیه اسلامیه در اردیبهشت ماه (م. ۱)، برگزاری بیست و ششمین کنفرانس سالانه استادان زبان فارسی در حیدرآباد در فروردین ماه به مدت سه روز (س ع ۲۹)، بزرگداشت فردوسی در اردیبهشت ماه به همت خانه فرهنگ دهلی (س ع ۲۹)، نشست معرفی ادبیات کهن ایران "رستم و سهراب" در خرداد ماه در خانه فرهنگ دهلی (س ع ۳۰)، چهارمین نشست ادبیات کهن ایران با عنوان سیمای هند در شاهنامه فردوسی در شهریور ماه در دانشگاه دهلی با برپایی نمایشگاه شاهنامه شناسی (پژواک ۱)، نشست بررسی ادبیات معاصر ایران در آبان ماه در دانشگاه جواهر لعل نهرو به همت خانه فرهنگ دهلی (پژواک ۱)، مراسم اهدای اولین جایزه سعدی به پاسداشت خادمان زبان فارسی در هند به ولی الحق انصاری، شعیب اعظمی، کاشی نات پندت، محمد وارث

۱۷۰ آرینا همدانی / يك دهه گسترش زبان و ادبیات فارسی در هند

کرمانی و سید محمد یونس جعفری در بهمن ماه (پژواک ۲)، سمینار تارو پود زبان فارسی و عربی در بهمن ماه به مدت سه روز به مناسبت صدمین سال تاسیس بخش زبان فارسی و عربی در دانشگاه کلکته (پژواک ۲)، نشست رایزنی با مسعولان دانشگاه ناگپور درباره زبان فارسی (پژواک ۲)، سمینار مولوی در اسفند ماه به مدت سه روز در دانشگاه گوهاتی (پژواک ۳)، سمینار سه روزه تأثیر روابط ادبی و زبان‌شناسی زبان فارسی بر زبان اردو در اسفند ماه به همت رایزنی و انجمن اسلام در بمبئی (پژواک ۳)

۱۳۸۶ ش/۲۰۰۸ م:

سمینار ادبیات فارسی در دوره سلطنت مغول در فروردین ماه به مدت سه روز با همکاری دانشگاه علیگر (پژواک ۲)، نشست ادبی بزرگداشت عطار در اردیبهشت ماه در خانه فرهنگ دهلی (پژواک ۳)، نشست ادبی بزرگداشت سعدی در اردیبهشت ماه در خانه فرهنگ دهلی (پژواک ۳)، نشست رایزنی با رئیس سازمان امور استخدامی کشمیر درباره وضعیت فارغ التحصیلان زبان فارسی در کشمیر (پژواک ۳)، دومین دوره اهدای جایزه سعدی در بهمن ماه به همت رایزنی به زیب النساء بیگم از حیدرآباد، کبیر احمد از علیگر، نیر مسعود رضوی از لکنهو (پژواک ۶)، برگزاری اولین همایش شعر معاصر فارسی بعد از انقلاب اسلامی با اعزام تعدادی از شعرای معاصر ایران از جمله عبدالملکیان، باقری و محمودی در مهرماه در دهلی

تالیف، نشر و معرفی کتاب و مجله و مقاله:

۱۳۷۶ ش/۱۹۹۸ م:

بررسی کتاب ثواقب المناقب، حدیقه هندی، با برنامه، فرهنگ ریشه لغات فارسی،

سراج اللغة در هند (م.۱)

۱۳۷۷ ش/۱۹۹۹ م؛ ۱۳۷۸ ش/۲۰۰۰ م:

معرفی کتاب داستان سرایی در شبه قاره در دوره تیموریان از طاهره صدیقی، چ مرکز

تحقیقات پاکستان، ۱۳۷۷ ش (س ع، تابستان ۷۸)، معرفی کتاب تذکره الشعراء از مولانا محمد عبدالغنی خان، تصحیح و حواشی محمد اسلم خان، ۱۹۹۹ (س ع، تابستان ۷۸)، معرفی

کتاب مثنوی خموش خاتون از رعدی، تصحیح سید مهدی غروی، چ مرکز تحقیقات پاکستان، ۱۳۷۵ش (س ع، تابستان ۷۸)، معرفی مجله دانش به مدیریت محمد صدیق نیازمند وابسته به گروه فارسی دانشگاه کشمیر هند، ۱۹۹۸م (س ع، تابستان ۷۸)، معرفی کتاب نگاهی به متون تاریخی فارسی در عهد عالمگیر اورنگزیب، عبداللطیف طالبی، هند، ۲۰۰۰م (س ع ۱۱)، معرفی کتاب یادگار غالب از خواجه الطاف حسین حالی، ترجمه و تحشیه شریف حسین قاسمی، نشر انستیتو غالب دهلی، ۲۰۰۰م (س ع ۱۵)

۱۳۷۹ش/۲۰۰۱م:

معرفی کتاب ایرانی که من دیدم از ریحانه خاتون چاپ دهلی (س ع ۱۷)، چاپ کتاب هند در وزارت امور خارجه ایران (م.ا)

۱۳۸۰ش/۲۰۰۲م:

اظهار نظر در خصوص طرح تاریخ گسترش زبان فارسی در بمبئی از عبدالستار دهلوی (م.ا)، چاپ کتاب حکمت سعدی، گزیده و ترجمه به انگلیسی محمد کاظم کامران، چاپ الهدی، به همت خانه فرهنگ دهلی (س ع ۲۴)، معرفی کتاب هندوئیسم و تصوف در زندگی و آثار شاهزاده محمد داراشکوه (شرحی بر کتاب مجمع البحرین داراشکوه)، داریوش شایگان، ترجمه جمشید ارجمند، (بخارا، ش ۲۱ و ۲۲)

۱۳۸۱ش/۲۰۰۳م:

معرفی سی دی داستانهای حماسی شاهنامه، بمبئی (س ع ۱۷)، گزارش سفر دو هفته ای استادان اعزامی آقایان میرهاشمی و خاتمی به دهلی (س ع ۱۸)، چاپ مقالات استادان شرکت کننده هندی در نخستین همایش ملی ایرانشناسی در مجموعه مقالات، خرداد ماه (م.ا)

۱۳۸۲ش/۲۰۰۴م:

چاپ گزارشی با عنوان هند محل بیشترین حجم آثار فارسی در جهان (س ع ۲۰)

۱۳۸۳ش/۲۰۰۵م:

گزارشی درباره آموزش زبان و ادبیات فارسی در سه دانشگاه: دهلی، جامعه ملیه

۱۷۲ آرینا همدانی / يك دهه گسترش زبان و ادبیات فارسی در هند

اسلامیه و جواهر لعل نهرو (س ع ۲۱ و ۲۲)، معرفی نسخه های خطی اسلامی در هند، تازه ها و پاره های ایران شناسی، ایرج افشار (بخارا، ش ۳۶)

۱۳۸۴/ش/۲۰۰۶م:

۱۳۸۵/ش/۲۰۰۷م:

معرفی شماره ۲۹ و ۳۰ فصلنامه قند پارسی یادواره حزین لاهیجی (س ع ۲۹)، رونمایی از دانشنامه شبه قاره به سرپرستی علی محمد موذنی در اردیبهشت ماه، با شرکت استادان هندی و پاکستانی در فرهنگستان زبان و ادب فارسی (س ع ۲۹)، چاپ گزارشی از طرح گسترش زبان و ادب فارسی در هند (س ع ۲۹)، چاپ خبر درگذشت متین احمد در آبان ماه (پژواک ۱)، چاپ خبر تقدیر دانشجویان از روش تدریس داوود پژمان پور استاد اعزامی به بمبئی در شهریور ماه (پژواک ۳)

۱۳۸۶/ش/۲۰۰۸م:

چاپ خبر اهدای نشان افتخار رئیس جمهور هند به سید کلیم اصغر نقوی، نرگس جهان، محمود عالم و عبد السبحان (پژواک ۱ و ۳)، چاپ گزارشی از وضعیت زبان و ادب فارسی در دانشگاه دهلی (پژواک ۵)، چاپ گزارشی از وضعیت کتابخانه فارسی در شهر رامپور (پژواک ۶)، معرفی کتاب تاریخ فرشته، مقدمه و تصحیح دکتر محمد سلیم مظهر، بخارا ش ۶۴.

برگزاری دوره های دانش افزایی و مطالعاتی:

۱۳۷۶/ش/۱۹۹۸م:

اولین دوره دانش افزایی با عنوان شبه قاره با شركت ۴ تن از هند در تیر و مرداد (س.ع؛ م.ا)، شركت ۷ دانشجوی هندی در یازدهمین دوره دانش افزایی در تیر ماه با مشارکت دانشگاه علامه طباطبایی (س.ع؛ م.ا)

۱۳۷۷/ش/۱۹۹۹م:

شركت دانشجویان در چهاردهمین دوره دانش افزایی در مرداد ماه با همکاری دانشگاه شهید بهشتی (س.ع-م.ا)

۱۳۷۸ش/۲۰۰۰م:

شرکت دانشجویان هندی در بیستمین دوره دانش افزایی در مرداد ماه با همکاری دانشگاه تربیت معلم (س.ع.ا-م)، شرکت ۲ دانشجوی هندی در بیست و دومین دوره دانش افزایی در بهمن ماه با همکاری دانشگاه تربیت مدرس (س.ع.ا-م)، شرکت نرگس جهان در دومین دوره فرصت مطالعاتی به مدت چهار ماه (س.ع.ا-م)

۱۳۷۹ش/۲۰۰۱م:

شرکت دانشجویان در بیست و چهارمین دوره دانش افزایی در مرداد ماه با همکاری دانشگاه تربیت مدرس (س.ع.ا-م)

۱۳۸۰ش/۲۰۰۲م:

شرکت ۱۴ دانشجوی هندی در بیست و نهمین دوره دانش افزایی در شهریور ماه (س.ع.ا-م)، اعطای بورس تحصیلی به غلام نبی احمد و تسنیم کوثر (س.ع.ا-م)

۱۳۸۱ش/۲۰۰۳م:

شرکت يك دانشجو (سید غلام نبی احمد) در چهارمین دوره فرصت مطالعاتی به مدت چهار ماه (س.ع.ا-م)

۱۳۸۲ش/۲۰۰۴م:

شرکت محققان و دانشجویان هندی در شانزدهمین نمایشگاه کتاب و پنجمین دوره مهمانی کتاب در اردیبهشت ماه (س.ع.ا-م)، شرکت دانشجویان هندی در سی و هفتمین دوره دانش افزایی در بهمن ماه با همکاری دانشگاه تهران (س.ع.ا-م)

۱۳۸۳ش/۲۰۰۵م:

شرکت يك دانشجو در ششمین دوره فرصت مطالعاتی به مدت چهار ماه (س.ع.ا-م)، شرکت دانشجویان هندی در چهلمین دوره دانش افزایی در بهمن ماه (س.ع.ا-م)

۱۳۸۴ش/۲۰۰۶م:

شرکت دانشجویان هندی در چهل و چهارمین دوره دانش افزایی در بهمن ماه

(س.ع-ا.م)

۱۳۸۵ش/۲۰۰۷م:

شرکت محققان و دانشجویان هندی در نوزدهمین نمایشگاه کتاب و هشتمین دوره مهمانی کتاب در اردیبهشت ماه (س.ع-ا.م)، شرکت دانشجویان هندی در چهل و هشتمین دوره دانش افزایی در مرداد ماه (س.ع-ا.م)، شرکت دانشجویان هندی در چهل و نهمین دوره دانش افزایی در شهریور ماه (س.ع-ا.م)، شرکت ۱۲ دانشجوی هندی در دومین اردوی ایران شناسی استادان در تیرماه با مشارکت مرکز آموزش (س.ع-ا.م)، شرکت يك دانشجو در هشتمین دوره فرصت مطالعاتی (س.ع-ا.م)

۱۳۸۶ش/۲۰۰۸م:

شرکت دانشجویان در پنجاه و ششمین دوره دانش افزایی در مرداد ماه (س.ع-ا.م)، شرکت دانشجویان در یازدهمین دوره فرصت مطالعاتی از آبان به مدت سه ماه (س.ع-ا.م)، شرکت استاد هندی در نهمین دوره مهمانی کتاب در اردیبهشت ماه هم زمان با بیستمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران (پژواک ۳)

برگزاری سمینارها و نشست ها:

۱۳۷۶ش/۱۹۹۸م؛ ۱۳۷۷ش/۱۹۹۹م؛ ۱۳۷۸ش/۲۰۰۰م؛ ۱۳۷۹ش/۲۰۰۱م؛

۱۳۸۰ش/۲۰۰۲م:

شرکت استاد هندی در سومین مجمع بین المللی استادان زبان فارسی در مهر ماه (ا.م)

۱۳۸۱ش/۲۰۰۳م؛ ۱۳۸۲ش/۲۰۰۴م:

تجلیل از نذیر احمد در اردیبهشت ماه در انجمن آثار و مفاخر فرهنگی (س ع ۱۸)

۱۳۸۳ش/۲۰۰۵م:

شرکت استاد هندی در دومین سمینار تعامل ادبی ایران و جهان و ششمین دوره مهمانی کتاب در اردیبهشت ماه همزمان با هفدهمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران (س ع

۱۳۸۴ش/۲۰۰۶م؛ ۱۳۸۵ش/۲۰۰۷م:

شرکت استاد هندی در چهارمین سمینار تعامل ادبی ایران و جهان و هشتمین دوره مهمانی کتاب در اردیبهشت ماه همزمان با نوزدهمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران (س ع ۲۹)، تحلیل از بشیر النساء بیگم در دی ماه به همت مرکز گسترش و دانشگاه علامه و انجمن استادان زبان فارسی و موسسه سمت (پژواک ۱)

۱۳۸۶ش/۲۰۰۸م:

شرکت استاد هندی در پنجمین سمینار تعامل ادبی ایران و جهان ونهمین دوره مهمانی کتاب در اردیبهشت ماه همزمان با بیستمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران (پژواک ۳)، شرکت استاد هندی در اولین همایش ادبیات معاصر فارسی در آبان ماه (م.ا)، شرکت استادان هندی در کنگره بین المللی بزرگداشت مولانا در آبان ماه (م.ا)

تجهیز و تقویت کرسی ها:

۱۳۷۶ش/۱۹۹۸م:

ارسال ۳۰۰ جلد کتاب به دانشگاه ها وانجمن استادان (م.ا)

۱۳۷۷ش/۱۹۹۹م:

ارسال ۱۱۲۰ جلد کتاب به دانشگاه های هند (م.ا)

۱۳۷۸ش/۲۰۰۰م:

ارسال ۱۵۰ عنوان کتاب به رایزنی فرهنگی (م.ا)

۱۳۷۹ش/۲۰۰۱م:

ارسال ۴۳ عنوان لوح فشرده و ۱۱۰۰ جلد کتاب و سخن عشق به رایزنی فرهنگی (م.ا)

۱۳۸۰ش/۲۰۰۲م:

ارسال ۹۰ عنوان کتاب به دانشگاه ها (م.ا)، ارسال ۱۲ لوح فشرده و ۲۲ جلد کتاب به خانه

فرهنگ بمبئی (م.ا)، ارسال ۴۰ جلد کتاب اهدایی به رئیس بخش زنان انجمن امامیه کشمیر (م.ا)

۱۳۸۱ش/۲۰۰۳م:

ارسال ۴۷ عنوان لوح فشرده و ۳۵۰ جلد کتاب و سخن عشق به رایزنی (م.ا)

۱۳۸۲ ش/۲۰۰۴ م:

ارسال بیش از ۲۵۰ جلد سخن عشق (م.ا)

۱۳۸۳ ش/۲۰۰۵ م:

ارسال ۹ عنوان لوح فشرده و ۲۰۰ جلد کتاب و سخن عشق به رایزنی (م.ا)

۱۳۸۴ ش/۲۰۰۶ م:

ارسال ۱۰۰۰ جلد کتاب و سخن عشق (م.ا)

۱۳۸۵ ش/۲۰۰۷ م:

ارسال ۲۵ عنوان لوح فشرده و ۲۵۰ جلد کتاب و سخن عشق به رایزنی (م.ا)

۱۳۸۶ ش/۲۰۰۸ م:

ارسال ۱۳ عنوان لوح فشرده و بیش از ۲۵۰ جلد کتاب (پژواک ۴)، تاسیس آزمایشگاه

زبان فارسی در دانشگاه دهلی (پژواک ۵)، تجهیز کتابخانه گروه زبان فارسی در دانشگاه دهلی

(پژواک ۵)، ارسال بیش از ۲۵۰ جلد کتاب و لوح فشرده و اهدای آن به کتابخانه رضا رامپور

(پژواک ۶)

اعزام استاد:

۱۳۷۶ ش/۱۹۹۸ م:

اعزام شمیسا، بصیری، فاطمی و کاکایی به دهلی به منظور تدریس در دوره بازآموزی

۱۳۷۷ ش/۱۹۹۹ م؛ ۱۳۷۸ ش/۲۰۰۰ م:

اعزام محمد دانشگر و محسن ذوالفقاری به دهلی به منظور تدریس در پانزدهمین دوره

در خرداد و تیر (م.ا)

۱۳۷۹ ش/۲۰۰۱ م:

اعزام حسنی و فقیهی به دهلی به منظور تدریس در دوره بازآموزی (س ع ۱۰ و ۱۱)، اعزام

علی محمد موذنی از طرف وزارت علوم به حیدرآباد عثمانیه (م.ا)

۱۳۸۰ش/۲۰۰۲م:

اعزام بارانی، طالبیان و مریم خلیلی به منظور تدریس در هفدهمین دوره بازآموزی در

مهرماه (س ع ۱۵)

۱۳۸۱ش/۲۰۰۳م:

اعزام میرهاشمی و خاتمی به دهلی به منظور تدریس در هجدهمین دوره در آذرماه به

همراه حسن زاده (س.ع ۱۸)

۱۳۸۲ش/۲۰۰۴م؛ ۱۳۸۳ش/۲۰۰۵م؛ ۱۳۸۴ش/۲۰۰۶م؛ ۱۳۸۵ش/۲۰۰۷م:

اعزام محمدحسین محمدی در تابستان به دانشگاه کشمیر به مدت ۲۱ روز (م.ا)

۱۳۸۶ش/۲۰۰۸م:

اعزام میرهاشمی و باقری به دهلی به منظور تدریس در دوره بازآموزی به مدت سه ماه از

شهریور (پژواک ۵)، اعزام فرهاد طاهری به دانشگاه های علیگر و دهلی (م.ا) و اعزام کوروش

صفوی از وزارت علوم به دانشگاه دهلی به منظور تدریس آموزش زبان فارسی به دانشجویان

رشته تاریخ به مدت ۸ ماه (پژواک ۵)

چاپ مقاله :

مقالات چاپ شده استادان ایرانی در توجه به وضعیت زبان و ادبیات فارسی در هند:

رضا مصطفوی سبزواری:

- برشگال، سومین فصل سال در تقسیم بندی مردم شبه قاره، دانشنامه جهان اسلام، -

ج ۴، ۱۳۷۶، سمینار زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه دهلی، کلک، ش ۹-۷، دی و اسفند ۷۷

- پژوهشی در لغت نویسی فارسی در شبه قاره هند، زبان و ادب، ش ۶، زمستان ۷۷ و سمینار

هرمزگان، بهمن ۷۷

- غالب دهلوی و مکتب وقوع، غالب نامه، دهلی، ج ۱۹، جولای ۱۹۹۸، سمینار فرهنگ نویسی

فارسی در شبه قاره هند، دهلی، ۲۸-۲۶ اکتبر، نامه فرهنگستان، س ۴، مهر ۷۸

- دو ترجمه سرائیکی ناشناخته از رباعیات خیام و نقد و بررسی آنها، دانش، ش ۵۸ و ۵۹،

زمستان ۷۸

- اقبال و گفت و گوی تمدن‌ها، دانش، ش ۶۰ و ۶۱، بهار و تابستان ۷۹

- دشواریهای کنونی تدریس فارسی در شبه قاره همراه با پیشنهاد هایی برای راه حل آنها، نامه فارسی، س ۵، بهار ۷۹، و مجموعه مقالات شیوه ای دیگر، شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی، ۸۰،

- بررسی و تحلیل جایگاه زبان فارسی در شبه قاره، نامه پارسی، س ۶، بهار ۸۰

- زبان و ادب فارسی در شبه قاره هند، فرهنگ و تمدن آسیا، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، ش ۴، خرداد ۸۰

- مضمون آفرینی و گونه گونی مضامین در سبک شعری اقبال، دانش، ش ۶۶ و ۶۷، پائیز و زمستان ۸۰

°- مدینه فاضله و انسان آرمانی اقبال، سروش، اسلام آباد، ش ۶، نوامبر ۲۰۰۲

- استاد فرزانه و محقق پرمایه پروفیسور نذیر احمد، مجموعه پروفیسور نذیر احمد در نظر دانشمندان، دهلی، ۲۰۰۲

- اندیشه های مبارزاتی و زورستیزی در اشعار فارسی محمداقبال، اقبالیات، ش ۱۳، س ۳ و ۲۰۰۲

- میراث ایران در شبه قاره هند و پاکستان، کیهان فرهنگی، ش ۱۷۸، مرداد ۸۰

- دیداری از خانه علامه اقبال در سیالکوت، پیغام آشنا، ش ۱۱ و ۱۲، اسفند ۸۱ (و دانش، بهار ۸۲)

- خیام در شبه قاره هند و پاکستان، هستی، ش ۵، ۱۷، بهار ۸۳ (س ع ۲۱ و ۲۲)

- گل محمد ناطق مکرانی و اخلاص و ارادتش به حضرت علی (ع)، دانش، ش ۷۶ و ۷۷، بهار و

تابستان ۸۳

- تاگور در ایران، آینه هند، ش ۶، اکتبر ۲۰۰۵

- اسرار الاولیاء و بابا فرید دهلوی، پیک نور، دانشگاه پیام نور، س ۳، ش ۴، زمستان ۸۴

- پسر امام بی بی کجایی؟ (بازدید از منزل اقبال)، اعتماد، س ۴، آبان ۸۴

- نقش بنیادی زبان فارسی در رشد و تکوین زبان هندی، آینه هند، ش ۴، خرداد ۸۵

سپینه، شماره ۱۲، ۲۰۱۴ میلادی ۱۷۹

- برگزاری دو سمینار بین المللی زبان و ادب فارسی، آینه هند، ش ۱۶، خرداد ۸۶ - ژوئن ۲۰۰۷
- همایش پائیزی در دانشگاه دهلی، نامه فرهنگستان، ش ۲، تابستان ۸۶
- پژوهشی در منابع تحقیق درباره تاریخ و فرهنگ و تمدن هندوستان، آینه هند، ش ۲۰، فوریه ۲۰۰۸ - بهمن ۸۶
- فرهنگهای مستند و مستند های يك فرهنگ، خبرنامه دائره المعارف اسلامي، س ۱، ش ۲، اسفند ۷۷
- سهم زبان فارسی در تدوین تاریخ و فرهنگ و تمدن هند، آینه هند، ش ۲۰، بهمن ۸۶ (و نامه پارسی، س ۱۳، بهار ۸۷)
- خدمات دانشمندان هندی در زمینه لغت نویسی زبان فارسی، آینه هند، ش ۱۷، مرداد ۸۶
- کاشفی و بیهقی در هندوستان، آینه میراث، ش ۳۹، زمستان ۸۶ (و آینه هند، ش ۲۱، فروردین ۸۷)
- سهم سید علی همدانی در انتقال فرهنگ ایران و اسلام به شبه قاره هند و ستم ستیزیهای او، دانش، پائیز و زمستان ۸۲
- سهم فواید الفواد امیر حسن سجزی دهلوی در گسترش ادبیات ملفوظ، دانش، ش ۹۲، بهار ۸۷
- ابوالقاسم رادفر - زبان فارسی در هند، دانشگاه انقلاب، بهار ۷۶، (س ع پائیز - زمستان ۷۶)
- اسدالله وجهی، غالب دکن (شاعر دوره قطب شاهیان)، فرهنگ، ش ۲۵ - ۲۶، بهار - تابستان ۷۷ (س ع ۱۱)
- درآمدی بر تاثیر و نفوذ زبان و ادبیات فارسی در شبه قاره، نامه پارسی، س ۵، تابستان ۷۹ (س ع ۱۰، پائیز ۷۹)
- ترجمه و تاثیر شعر فارسی در شبه قاره، قند پارسی، ش ۱۴، زمستان ۷۹
- زبان و ادبیات فارسی در سرزمین اوده، نامه پارسی، تابستان ۷۹
- خاقانی و هند، دانشکده تبریز، ش ۱۷۸ - ۱۷۹، بهار ۸۰
- نفوذ زبان فارسی در زبانهای هندوستان، نخستین همایش پژوهشهای زبان و ادبیات

۱۸۰ آرینا همدانی / يك دهه گسترش زبان و ادبیات فارسی در هند

فارسی، ج ۱، بهمن ۸۰

- انشاء نویسی فارسی در شبه قاره هند، پژوهشهای ادبی، ش ۱، ۱۳۸۲

- خیام و هند، مجموعه مقالات نخستین همایش ملی ایران شناسی، ج ۱، ۱۳۸۳

محمد حسن حائری (ترجمه) - غالب دهلوی، تالیف غلام رسول مهر، زبان و ادب، ش ۲، زمستان ۷۶

- سرودهای صمیمی کلامی در اندیشه و کلام غالب دهلوی، آینه میراث، س ۱، ش ۴، زمستان ۷۷ - رند هند، زبان و ادب، ش ۷، س ۲، ۱۳۷۸

منصور رستگار فسایی - سرآمد شاعران شیرازی در هند، نامه پارسی، زمستان ۷۹

- علی اصغر حکمت در هند، نامه انجمن، بهار ۸۵

- حکمت در علیگر، نامه انجمن، تابستان ۸۵

محمد کاظم کهدویی - سهم گجرات در زبان و ادب فارسی، قند پارسی، تابستان ۱۳۸۰

- چهار عنصر مقدس در دیدگاه پارسیان و هندوان، نخستین همایش پژوهشهای زبان و ادبیات فارسی، بهمن ۸۰

- پارسی گویان ایرانی در دوره قطب شاهیان و عادل شاهیان، کاوش نامه، بهار - تابستان ۸۶

ناصر جان نثاری - اندیشه های عرفانی در شعر غالب دهلوی، کیهان فرهنگی، ش ۱۵۱، فروردین ۷۸

صباح الدین عبدالرحمان، منصور عاصمی - ستایش زادگاه در آثار خسرو دهلوی، نامه پارسی، زمستان ۷۷

ضیاء الدین دیسای ترجمه منصور عاصمی - زندگی و آثار فیضی، نامه پارسی، تابستان ۷۸

فاطمه مدرسی - نگاهی به مناسبات فرهنگی ایران و هند در ادوار کهن، دانشگاه تهران، ش ۱۴۱ - ۱۴۵، ۷۶ - ۷۷ ش

سید باقر ابطحی - جایگاه شعر و تاریخ نگاری در عهد شاهجهان، قند پارسی، پائیز ۷۶

اکبر بهداروند - بیدل دهلوی و سبک هندی، کیهان فرهنگی، اسفند ۷۸

- وارث کرمانی ترجمه علی بیات-ریشه های شعر غالب دهلوی، نامه پارسی، پائیز ۷۹
- پروین دخت مشهور-مولوی و تاگور، نامه پارسی، زمستان ۷۹
- مهوش واحد دوست-بنیاد اندیشه مهاتما گاندی و ادب عرفان اسلامی ایران، نامه پارسی، زمستان ۷۹
- رئیس احمد نعمانی، حمیده یادگاری-نظری اجمالی به کلیات فارسی شبلی، نامه پارسی، بهار ۸۰
- اکبر ثبوت-نگاهی به احوال و آثار میر سید علی همدانی، قند پارسی، تابستان ۸۰
- حسن ذوالفقاری-کتاب شناسی آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان (س ع ۲۳)
- سیدمرتضی موسوی-حافظ شناسی در شبه قاره، دانش، پائیز-زمستان ۸۲
- احمد گلی، ابوالفضل مهدوی اقدم-آینه، مضمون سازترین عنصر شعر بیدل، نامه پارسی، بهار ۸۴
- وضعیت زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه های هند (س ع ۲۱-۲۲)
- یحیی طالبیان-معرفی نسخه خطی کنزالبلاغه محفوظ در موزه سالار جنگ هندوستان، نخستین
- همایش پژوهشهای زبان و ادبیات فارسی، ج ۲، بهمن ۸۰
- عزیز علیزاده-زبان فارسی در هند، چشم انداز، دی ۸۳
- قاسم صافی-روابط ادبی ایران و شبه قاره در عصر گورکانیان، دانشگاه فردوسی مشهد، زمستان ۸۴
- غلامرضا طباطبایی مجد (به کوشش)-اکبر نامه، ج ۱، تالیف شیخ ابوالفضل مبارک، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۸۵
- میرهاشم محدث (تصحیح)-مجمع النفایس، تالیف سراج الدین خان آرزو، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۸۵
- ابوالفضل جعفری نژاد-نفوذ فرهنگ و زبان فارسی در فرهنگ و هویت هندوستان و شبه قاره، نامه پارسی، تابستان ۸۶
- مریم خلیلی جهان تیغ-نگاهی به دو اثر طنزآمیز از چرن ورما و نجف دریابندی، سومین همایش

پژوهشهای زبان فارسی، بهمن ۸۶

مقالات چاپ و خلاصه شده استادان هندی زبان و ادب فارسی در ایران:

سیدسبط حسن رضوی- نقش فارسی سرایان در نهضت‌های آزادی شبه قاره و احیای زبان فارسی،
دانش، زمستان ۷۵

یونس جعفری- ضرب المثله‌ها و اصطلاحات فارسی رایج در هند، نامه پارسی، بهار ۷۸

- شرح حکایتی از بوستان براساس فرهنگ هندوها، دانشگاه باهنر کرمان، زمستان ۸۱

محمد سلیم مظهر- فارسی سرایان مهاجر در دوره سلاطین مملوک، نامه پارسی، تابستان ۷۸

ظهورالدین احمد- آغاز فارسی در شبه قاره و چگونگی ارتقای آن، نامه پارسی، تابستان ۷۸

خان محمد عامر- پاسداران زبان و ادب فارسی در هند، نامه پارسی، تابستان ۷۸

- زبان و ادب فارسی در هند در زمان تسلط انگلیسیها، نامه پارسی، تابستان ۷۹

- زبان و ادب فارسی در شبه قاره هند، نامه انجمن ایران شناسان کشورهای مشترک المنافع و قفقاز،

بهار و تابستان ۷۹

خان محمد عامر- مولانا عبدالقادر بیدل دهلوی، نامه پارسی، زمستان ۷۹

سید کلیم اصغر- فارسی زبان رسمی هند، نامه پارسی، تابستان ۷۹

- درآمدی بر نگارش متون تاریخی، نامه پارسی، بهار ۸۰

خان محمد عاطف ترجمه سید کلیم اصغر- قصیده سرایی غالب، نامه پارسی، پائیز ۷۹

محمد صابر- میرزا قطب الدین دهلوی، نامه پارسی، پائیز ۷۹

زین العبا هندی- سلطان العارفين شاعر و عارف ق ۱۱، نامه پارسی، پائیز ۷۹

شاهد چوهدری- سیر تصوف و عرفان از ایران به شبه قاره و سهم عارفان تبریزی، دانشکده تبریز،

زمستان ۷۹

نجم الرشید- تذکره سرو آزاد، ماخذی مهم در نقد شعر فارسی، نامه پارسی، پائیز ۷۹

- عبرت الغافلین کتابی مهم در نقد شعر فارسی، نامه پارسی، زمستان ۸۱

- سیر نقد شعر فارسی در شبه قاره، کتاب ماه ادبیات، اسفند ۸۲

سفینه، شماره ۱۲، ۲۰۱۴ میلادی ۱۸۳

چندر شیکهر، گفتگو- آفرینشهای هنری امیر خسرو دهلوی، کتاب ماه ادبیات، دی و بهمن ۸۲
سیده نکهت فردوس موسوی- نقش زنان شبه قاره در شعر فارسی، نخستین پژوهشهای زبان و
ادبیات فارسی، ج ۲

شریف حسین قاسمی- شاعران فارسی زبان سفرای فرهنگی ایران در هند، مجموعه مقالات
همایش ایران شناسی، ج ۱، ۱۳۸۳

ریحانه خاتون- خان آرزو و نظریه توافق لسانین، مجموعه مقالات نخستین همایش ملی ایران
شناسی، ج ۱، ۱۳۸۳

آذرمیدخت صفوی- زیبایی در نظر سعدی، مجموعه مقالات نخستین همایش ملی ایران
شناسی، ج ۱، ۱۳۸۳

محمود عالم- سهم ایالت بهار در ترویج زبان و فرهنگ فارسی، مجموعه مقالات نخستین همایش
ایران شناسی، ج ۱، ۱۳۸۳

اختر مهدی- احوال و آثار شاه محمد افضل اله آبادی، مجموعه مقالات نخستین همایش ملی
ایران شناسی، ج ۲، ۱۳۸۳

نذیر احمد، ترجمه سید عباس حسن- باقر کاشانی و مرثیه وی، آینه میراث، بهار- تابستان ۸۶

مقالات خلاصه و چاپ شده استادان هندی زبان و ادب فارسی در سخن عشق:

عبدالستار دهلوی- اهمیت زبان فارسی از دیدگاه فرهنگی و زبان شناسی، ارسالی از خانه فرهنگ
ایران در بمبئی (س ع بهار ۷۸)

سید امیر حسین عابدی- غزلیات و رباعیات باز یافته فغانی، قند پارسی، پائیز ۷۶

عبدالقادر جعفری- فارسی زاینده فرهنگ نو و پاسداران آن در شبه قاره، قند پارسی، پائیز ۷۶

محمد اسلم خان- سهم منشی نولکشور در گسترش زبان و ادبیات فارسی، قند پارسی، پائیز ۷۶

نذیر احمد- دو خانواده معروف قاضی در دوره حکیم سنایی غزنوی، قند پارسی، زمستان ۷۹

بشیر النساء بیگم، قند پارسی، زمستان ۷۹

سید انوار احمد- بررسی مثنویات امامی بلگرامی، قند پارسی، زمستان ۷۹

۱۸۴ آرینا همدانی / يك دهه گسترش زبان و ادبیات فارسی در هند

غلام مجتبی انصاری- روابط حسین بیگ گرامی با جهانگیر، شاه شجاع، قندپارسی، زمستان ۷۹

شعیب اعظمی- هند شرقی پاسدار فرهنگ، دانش و هنر ایرانی، قند پارسی، زمستان ۷۹

قمر غفار- ارزش بشر و بشردوستی در اشعار حافظ، قند پارسی، زمستان ۷۹

احسن الظفر- واژه آینه در کلام بیدل، قند پارسی، زمستان ۷۹

غلام سرور- نقش زبان و ادبیات فارسی در تشکیل فرهنگ مشترك هند و ایران، قند پارسی،

زمستان ۷۹

سید نقی حسین جعفری- حضرت شاه محمد نعیم عطا سلونی، قند پارسی، زمستان ۷۹

ممتاز میرزا- نیاز به دیوان کامل و تحقیقی حافظ شیرازی، قند پارسی، زمستان ۷۹

سید امیر حسن عابدی- يك نسخه خطی پرارزش از دیوان ادیب صابر ترمذی، قند پارسی،

زمستان ۷۹

رفیع کاظمی- معرفی بیاض صائب تبریزی، قند پارسی، زمستان ۷۹

شریف النساء انصاری- خواجهی کرمانی و نفوذ وی در اشعار حافظ، فصلنامه هند و ایران

(س. ۱۵۶، زمستان ۸۰)

یونس جعفری- امثال و حکم فارسی متداول در شبه قاره، دانش، ش ۵۸-۵۹

شریف حسین قاسمی- مقدمه ای بر ریاض الشعراء، قند پارسی، تابستان ۸۰

محمد اسلم خان- تاثیر زبان فارسی بر زبانهای هندی به ویژه بنگالی، قند پارسی، تابستان ۸۰

سیده خورشید و فاطمه حسینی- زیب النساء مخفی، قند پارسی، تابستان ۸۰

سید غلام نبی احمد- تاریخ و تحول روزنامه نویسی در ایران (س ۱۸۶)

خان محمد عامر- تعامل زبان و ادبیات فارسی با فرهنگ هندوان، دانش، پائیز- زمستان ۸۲

شفقت جهان ختک- اهمیت زبان و ادبیات فارسی در پیوستگی فرهنگی کشورهای شبه قاره،

دانش، بهار- تابستان ۸۳

نورالحسن انصاری- تحلیلی از شخصیت ناصر خسرو، تحقیقات فارسی، فوریه ۲۰۰۵ م

- آئین اکبری، تحقیقات فارسی، فوریه ۲۰۰۵ م

- اقبال و جهان بینی او، تحقیقات فارسی، فوریه ۲۰۰۵ م
- شریف حسین قاسمی - شعر عرفانی امام خمینی، تحقیقات فارسی، فوریه ۲۰۰۵ م
- محمد ظفرخان - مقایسه مخزن الاسرار و مطلع الانوار، دانش، بهار ۸۴
- رشیده حسن - نگاهی به شارحان دیوان حافظ شیرازی در شبه قاره، دانش، بهار ۸۴
- زبیر احمد قمر - معرفی تذکره همیشه بهار، قند پارسی، زمستان ۸۲
- محمد عابد حسین - نمایه شیخ و نوآوریهای او در شعر، قند پارسی، زمستان ۸۲
- غالب و شعر و ادب فارسی، قند پارسی، زمستان ۸۳
- عبدالقادر جعفری - شیخ علی حزین در آئینه اشعارش، قند پارسی، بهار و تابستان ۸۴
- سید احسن الظفر - بیدل و حزین، قند پارسی، بهار و تابستان ۸۴
- چندر شیکهر - انعکاس تفکرات مولانا در وعظ و ارشاد عارفان رادها سوامی، قند پارسی، پائیز ۸۴
- نرگس جهان - چهره ابلیس در مثنوی مولوی، قند پارسی، پائیز ۸۴
- زبیر احمد قمر - معرفی تذکره همیشه بهار، نامه پارسی، بهار و تابستان ۸۶
- محمد صدیق نیازمند - مقایسه آثار عارفان ایرانی با آثار عرفان ریشیان (س ع ۳۳-۳۴)
- سید حسام الدین راشدی - نفوذ فردوسی و شاهنامه در ادبیات سند (س ع ۳۵-۳۶)

کتابشناسی:

- ارشاد، فرهنگ (۱۳۶۵) مهاجرت تاریخی ایرانیان به هند، قرن ۸ تا ۱۸ م،
موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، تهران
- امیری، کیومرث (۱۳۷۴)، زبان و ادب فارسی در هند، شورای گسترش زبان
و ادبیات فارسی، تهران
- حکمت، علی اصغر (۱۳۷۳) سرزمین هند، ابن سینا، تهران
- سبحانی، توفیق (۱۳۷۷) نگاهی به تاریخ و ادب فارسی در هند، شورای
گسترش زبان و ادبیات فارسی، تهران
- سید عبدالله (۱۳۷۰) ادبیات فارسی در میان هندوان ترجمه محمد اسلم

خان، موقوفات افشار، تهران

- شمیم، مظفر حسین (۱۳۴۹) شعر فارسی در هند و پاکستان، اقبال، تهران
- صافی، قاسم (۱۳۸۲) بهار ادب، دانشگاه تهران، تهران
- صفا، ذبیح الله (۱۳۸۲) تاریخ ادبیات ایران، فردوس، تهران
- گلچین معانی، احمد (۱۳۶۹) کاروان هند، آستان قدس رضوی، مشهد
- مصطفوی سبزواری، رضا (۱۳۷۲) زبان فارسی در شبه قاره را دریابید، مجموعه سخنرانیهای سمینار پیوستگیهای فرهنگی ایران و شبه قاره، مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، اسلام آباد
- همو (۱۳۸۳) یادگار هندوستان، الهدی، تهران
- مسائل زبان و ادب فارسی در هند و پاکستان و بنگلادش (مجموعه مقالات) (۱۳۸۶)، نشر دانشگاهی، تهران
- ناصح، محمد مهدی (۱۳۷۴) گنج شایگان، شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی، تهران
- نائینی، محمدرضا (۱۳۶۵) زبان و ادب فارسی در شبه قاره هند، بنیاد موقوفات افشار، تهران
- یکتایی، مجید (۱۳۵۳) نفوذ فرهنگ و تمدن ایران و اسلام در سرزمین هند و پاکستان و بنگلادش، اقبال، تهران
- نشریات ادواری - سخن عشق، بخارا، نامه فرهنگستان، نامه انجمن، آینه میراث، گزارش میراث، نامه پارسی، قند پارسی، چشم انداز، کیهان فرهنگی و نشریات دانشکده ها
- اسناد سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی در مرکز گسترش زبان و ادبیات فارسی شامل گزارش عملکرد دوره های دانش افزایی، گزارشهای ارسال کتاب، گزارش سمینارها، گزارش عملکرد تالیف و تدوین و...